

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระแสการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ตั้งแต่ต้นปี ค.ศ. 2000 เป็นต้นมา หรือที่รู้จักกัน
อย่างดีว่า “โลกาภิวัตน์ (Globalization)” มีความรวดเร็วและรุนแรง มีขอบเขตแผ่ขยายออกไปกว้าง
ส่งผลกระทบต่อบริบทภายในสังคมประเทศและองค์การ ทั้งในรูปแบบขององค์การและองค์กรโดยรวม
ทำให้ทั้งองค์การขนาดเล็กและขนาดใหญ่ ทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนต่างพยายามที่จะ
ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาแนวทางในการดำเนินกิจกรรมภายในองค์การตามแนวทาง
รูปแบบและเทคนิคต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาเพิ่มประสิทธิภาพประสิทธิผลและรองรับความท้าทายต่อ
การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อความอยู่รอดและความเจริญเติบโตของสังคมประเทศและ
องค์การ (กุลธิดา ภูษัง, 2558 : 1) โลกในยุคปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้าน
เทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่เราจะต้องเรียนรู้ที่จะ
ปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทาย
จากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่
คุณภาพของคน และการศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญประการหนึ่งในความเข้มแข็งให้กับคนที่พร้อม
รับการเปลี่ยนแปลงสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ไขปัญหาต่างๆ ในสังคมได้ (จันทร์จิรา
จันทร์โกมุท, 2560 : 1)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 54
รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ
การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแล
และพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และ
สติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน
เข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการ
ในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการ
กำกับ ส่งเสริม และสนับสนุนให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ทั้งนี้

ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ด้วยการศึกษทั้งปวงต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตามความถนัดของตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติในการดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาตามวรรคสอง หรือให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามวรรคสาม รัฐต้องดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาตามความถนัดของตน นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มีจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 โรงเรียนนับว่าเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก ทั้งนี้เนื่องจากเด็กจะต้องใช้ชีวิตอยู่วันละ 6-7 ชั่วโมง ความรู้ ทักษะ ค่านิยม และประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับในโรงเรียน ย่อมมีอิทธิพลต่อจิตใจ ความสนใจ และอุดมคติในชีวิตการเรียนต่อไปจนถึงชีวิตในการทำงานของเด็กทุกคน ประการสำคัญ โรงเรียนเป็นสถาบันที่สร้างเสริมประชาชนให้มีสุขภาพดี มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดและมีพฤติกรรมที่ปลอดภัย สามารถดำรงในสังคมได้อย่างมีความสุข และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศได้เต็มความสามารถ ความปลอดภัยในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาผลสัมฤทธิ์จะประสบความสำเร็จเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับนักเรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการปกป้องคุ้มครองให้มีความปลอดภัย กล่าวคือถ้าการศึกษาคือความเจริญงอกงาม บุคคลจะเจริญงอกงามต้องมีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย เช่นเดียวกับประเทศอังกฤษ อเมริกา นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และฟิลิปปินส์ ประเทศเหล่านี้ให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยเป็นลำดับแรกในการบริหารการศึกษา นอกจากศึกษาข้อมูลที่เกิดขึ้นกับเด็กที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาพบว่า ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันมีอุบัติเหตุ อุบัติภัย และความรุนแรงเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญ เพราะนักเรียนเป็นกลุ่มเป้าหมายของการจัดการศึกษา ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชน จึงต้องแสวงหาหนทางที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ได้รับการปลูกฝังเรื่องความปลอดภัย จนเกิดเป็นนิสัย อีกทั้งมีทักษะชีวิตในการดำรงชีพอยู่ท่ามกลางกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศตามมาตรฐานสากล (ชัยวัฒน์ อุทัยแสน, 2555 : 2)

การจัดการความรู้เป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาองค์กรให้สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากการจัดการความรู้จะช่วยเพิ่มศักยภาพของบุคลากรภายในองค์กร ทำให้องค์กรมีความตื่นตัวในการเรียนรู้และพัฒนา

ตนเองอย่างต่อเนื่อง (วรนุช สาเกผล, 2556 : 55) ผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้นำของสถานศึกษา จึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งเป็นผู้ที่จะประสานและขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้า ด้วยการร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพ และทุกฝ่ายมีส่วนในการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อให้การบริหารมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (ปิยวรรณ สวามิภักดิ์, 2560 : 1)

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2561 – 2579 ได้เสนอรายละเอียดการดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ โดยได้ระบุบทบาทของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อาทิ หน่วยงานส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และหน่วยงานอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการ ที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เป็นต้น ส่วนระดับภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น รวมทั้งระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน โดยได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้ง 6 ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานตามแผนเป็นไปอย่างสอดคล้องรองรับในกรอบทิศทางเดียวกัน และการจัดการศึกษาเป็นไปตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาที่กำหนด

การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งการประเมินผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยแต่ละหน่วยงานประเมินการดำเนินงานของตนควบคู่ไปกับการให้หน่วยงานกลางประเมิน มีหลักการติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใสมีมาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชาการแนวทางการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) การประเมินบริบทก่อนเริ่มโครงการประเมินระหว่างดำเนินงาน และประเมินหลังการดำเนินงานตามแผนเสร็จสิ้น 2) วางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการแต่ละระดับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ 3) ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 4) จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นกลางเป็นผู้ประเมิน 5) จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น และ 6) นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ (สำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : ๓)

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้ทรงอัจฉริยภาพทาง STEM จากการเลี้ยงดูของสมเด็จพระย่าสำหรับประเทศไทย การปลูกฝังให้เด็กมีความสามารถในด้าน STEM Education ขึ้นอยู่กับการเลี้ยงดูของพ่อแม่ด้วย ขออนุญาตยกตัวอย่างบุคคลสำคัญด้าน STEM Education ของไทยมากล่าวถึงในที่นี้คือ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระมหากษัตริย์ ผู้ทรงพระปรีชาสามารถในด้าน STEM Education ของประเทศไทย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้รับการเลี้ยงดูอย่างดีจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยเฉพาะในวัยที่ทรงพระเยาว์ ได้รับการปลูกฝังในเรื่องการเล่นอย่างมีความสุข จะเห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล่นดิน ททราย ได้สัมผัสของจริง ส่งผลให้พระองค์ท่านเรียนรู้จากประสบการณ์จริง รู้จักสังเกต พ่อแม่ที่มีลูกปฐมวัยควรเลี้ยงลูกตามแนวทางของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทั้งนี้เพราะวัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญมาก เด็กต้องได้เล่นอย่างสนุกสนาน พ่อแม่จึงต้องเป็นหลักในการส่งเสริมลูก เด็กจะเติบโตอย่างมีคุณภาพได้นั้นขึ้นอยู่กับพ่อแม่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเลี้ยงดูพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้รู้จักเป็นนักปฏิบัติลงมือทำจริง เป็นนักค้นคว้าวิจัย สอนในเรื่องความอดทน อดออม และเห็นประโยชน์ข้าวของเครื่องใช้ทุกชิ้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นตัวอย่างของแม่ที่ดี พ่อแม่มีส่วนสำคัญในการปลูกฝังให้ลูกมีลักษณะอย่างไร ก็ได้พื้นฐานการเลี้ยงดูจากทางบ้าน จึงเป็นเบาให้แก่เด็กและเยาวชน อยากให้สังคมไทยดูพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระองค์ท่านทรงถูกเลี้ยงดูอย่างเอาใจใส่อย่างมีเหตุผล (เยาวพา เดชะคุปต์, 2549 : 5)

เครือข่ายสะเต็มศึกษาเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของไทยนับตั้งแต่โรงเรียน สถาบันอาชีวศึกษา สถาบันอุดมศึกษาจนถึงองค์กรภาครัฐและเอกชน ซึ่งต้องการกำลังคนด้าน STEM เครือข่ายสะเต็มศึกษาจัดตั้งขึ้นเพื่อตอบสนองยุทธศาสตร์ที่มุ่งหวังจะขับเคลื่อนสะเต็มศึกษาให้เกิดขึ้นในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม โดยการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนผ่านทางศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ (National STEM Education Center : NSEC) และศูนย์สะเต็มศึกษาภาค (Regional STEM Education Center : RSEC) ซึ่งกระจายอยู่ใน 12 จังหวัดทั่วประเทศ ทั้งนี้ สสวท. จะระดมการสนับสนุนจากหน่วยงานในเครือข่ายเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีที่บูรณาการวิศวกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีของนักเรียนไทยอย่างเป็นระบบ (ศูนย์สะเต็มศึกษาแห่งชาติ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559 : 6) จากสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 – 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12

(พ.ศ. 2560 – 2564) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 – 2579) เป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552 – 2561) แผนยุทธศาสตร์ชาติด้านปฐมวัย (พ.ศ. 2560 – 2564) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2560 : 2) เพื่อให้การจัดการศึกษาปฐมวัยที่ต้องพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิด – 6 ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้สร้างรากฐานชีวิต ให้พัฒนาเด็กปฐมวัยไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 (คำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 4)

นอกจากนี้จากผลการสังเคราะห์เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวกับหลักสูตร และผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ตลอดจนผลการประเมินคุณภาพการศึกษาต่างๆ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของนักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการสอบ PISA ทั้งๆ ที่โรงเรียนใช้เวลาจัดการเรียนการสอนมากขึ้น โรงเรียนซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติตระหนักถึงการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พัฒนาตนเองตามความสนใจ ความถนัดอย่างเต็มศักยภาพและมีความสุขกับการเรียนรู้ (สุธิดา ศรีปลั่ง, 2560 : 6) ดังนั้นการปูพื้นฐานการศึกษาที่ดีควรเริ่มตั้งแต่เด็กยังเล็กเพราะจะมีผลต่อไปในอนาคตของเด็ก การพัฒนาเด็กไม่เพียงต่อการบูรณาการการสอน STEM ด้วยการจัดการศึกษาพื้นฐานที่มีคุณภาพ แต่ควรสอนโดยการบูรณาการสังคมและจริยธรรมควบคู่ไปด้วยกัน ควรปลูกฝังทักษะในศตวรรษที่ 21 หรือทักษะการใช้ชีวิตและการทำงานที่เรียกว่า Soft Skills เด็กที่มีทักษะแข็งคือ STEM Education และทักษะอาชีพของตน หรือ Hard Skills แล้วควรมี Soft Skills ในการทำงานในอนาคตด้วย ได้แก่ ความรับผิดชอบส่วนบุคคล การทำงานร่วมกับผู้อื่น การต่อรอง การแก้ปัญหาความขัดแย้ง การปรับตัวและยืดหยุ่น ความคิดสร้างสรรค์ และการฝึกฝน (Mind tools, 2015)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทยและสังคมโลก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการการประเมินการบริหารโรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศในการตัดสินใจของผู้บริหาร เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานด้านการศึกษาและศึกษาอยู่ในสาขาบริหารการศึกษา จึงสนใจจัดทำวิจัยเรื่อง การประเมินการบริหารโครงการสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อทราบถึงรายละเอียดด้านบริบทสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิต ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การประเมินการบริหาร โรงเรียนสะเต็มศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลผลการดำเนินงานซึ่งเป็นประโยชน์สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เหมาะสมต่อไป

คำถามการวิจัย

1. บริบทของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใดและอย่างไร
2. ปัจจัยนำเข้าของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใดและอย่างไร
3. กระบวนการของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใดและอย่างไร
4. ผลผลิตของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 อยู่ในระดับใดและอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินบริบทของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2
2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้าของการประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

3. เพื่อประเมินกระบวนการของการประเมินการบริหาร โครงการสะสมศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2

4. เพื่อประเมินผลผลิตของการประเมินการบริหาร โครงการสะสมศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ใน 3 ด้าน

4.1 ด้านผลกระทบ

4.2 ด้านประสิทธิผล

4.3 ด้านความยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการประเมินการบริหาร โครงการสะสมศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จำนวน 10 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 38 คน และผู้ปกครอง จำนวน 254 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 302 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Samples) ให้ผู้บริหารทุกคนตอบแบบสอบถาม
2. ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย จำนวน 38 คน ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive Samples) ให้ครูผู้สอนในระดับชั้นปฐมวัย ทุกคนตอบแบบสอบถาม
3. ผู้ปกครอง จำนวน 254 คน จำนวนตามนักเรียน อัตรา 1:1 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน ทุกคนตอบแบบสอบถาม

จากข้างต้นได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 302 คน จากนั้นใช้การเทียบสัดส่วน ตามครูจริงในโรงเรียน และใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อกำหนดผู้ให้ข้อมูล

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินครั้งนี้เป็นการประเมินการบริหารโครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัย ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบชิป (Cipp Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam, 2003 อ้างถึงใน วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2554 : 147-148) เป็นแนวทางการตัดสินใจและการประเมินเพื่อการบริหาร และวางแผนไว้ 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านบริบท (Context) เป็นการประเมินความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ของโครงการกับนโยบายสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายสถานศึกษา ความต้องการทางสังคม ปัญหา และอุปสรรคต่างๆ

2. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) เป็นการตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่างๆ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากร นักเรียน อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ หรืออื่นๆ

3. ด้านกระบวนการ (Process) เป็นการประเมินขณะดำเนินงานเพื่อระบุจุดเด่น และจุดด้อยของแนวทางที่เลือกใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การวางแผนงาน การบริหารจัดการของโครงการ การดำเนินการจัดกิจกรรม “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” การติดตามการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงาน

4. ด้านผลผลิต (Product) เป็นการประเมินหลังจากดำเนินโครงการเสร็จสิ้น แล้ว ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จากการประเมิน 3 ด้านย่อย ที่สะท้อนให้เห็นถึงความสำเร็จของโครงการ ประกอบด้วย

4.1 ด้านผลกระทบ (Impact) เป็นการประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” ของครูที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร และครู ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจะได้อะไรบ้างจากโครงการนี้

4.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) เป็นการประเมินความสำเร็จของโครงการ โดยการพิจารณาความสอดคล้องของ “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” กับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และการจัดการบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

4.3 ด้านความยั่งยืน (Sustainability) เป็นการประเมินเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการและความคงอยู่ของผลที่ได้รับภายหลังจากที่ประเมินโครงการ โดยเน้นเฉพาะในส่วนของความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้งานวิจัยนี้มีความชัดเจนเกี่ยวกับความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ การประเมินการบริหาร โครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ไว้ดังนี้

1. การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบและตัดสินว่า การดำเนินงานตามโครงการสะเต็มศึกษาระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 บรรลุวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด โดยใช้แนวคิดการประเมินแบบชิป (CIPP Model) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การประเมิน 4 ด้าน คือ

1.1 ด้านการประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินสภาพเศรษฐกิจ สังคม นโยบายทางการศึกษา นโยบายทางการเมือง ความต้องการทางสังคม ปัญหา อุปสรรคต่างๆ ตลอดจนปรัชญาทางการศึกษา ซึ่งจะนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ วางแผน กำหนดนโยบาย และจุดมุ่งหมายที่เหมาะสมกับโครงการ

1.2 ด้านการประเมินตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การตรวจสอบความพร้อมของปัจจัยเบื้องต้นต่างๆ เช่น บุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ หรืออื่นๆ โดยจะนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจวางแผนโครงการ หรือหาวิธีการที่จะดำเนินการโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.3 ด้านการประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินขณะดำเนินงานเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อยของแนวทางที่เลือกใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการบริหาร กระบวนการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้เหมาะสมได้ทันทั่วทั้งที่

1.4 ด้านการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินหลังจากการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว เพื่อเป็นการตัดสินคุณค่า ผลผลิตของโครงการ ทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพ ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ว่าในการดำเนินงานนี้ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ จะช่วยให้ผู้บริหารนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจว่าจะปรับปรุงโครงการหรือให้ดำเนินโครงการต่อไป หรือยกเลิกโครงการนั้นๆ

1.4.1 ด้านผลกระทบ (Impact) หมายถึง การประเมินระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการ “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” ของครูที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ ความพร้อมของผู้บริหาร และครู ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการ จะมีอะไรเกิดขึ้นบ้าง และจะได้อะไรบ้างจากโครงการนี้

1.4.2 ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง การประเมินความสำเร็จของโครงการโดยการพิจารณาความสอดคล้องของ “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” กับนโยบายการปฏิรูปการศึกษา และการจัดการบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่อไป

1.4.3 ด้านความยั่งยืน (Sustainability) หมายถึง การประเมินเกี่ยวกับความต่อเนื่องของการดำเนินโครงการและความคงอยู่ของผลที่ได้รับภายหลังจากที่ประเมินโครงการ โดยเน้นเฉพาะในส่วนของความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

2. การประเมินการบริหารโครงการสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย หมายถึง การประเมินการตัดสินใจหรือสรุปผลที่ได้จากการดำเนินโครงการสะเต็มศึกษา ในระดับปฐมวัย และการวัดผลทั้งที่เป็นปริมาณหรือคุณภาพว่าสิ่งนั้นดีมาน้อยเพียงใด มีคุณค่าอยู่ในระดับใด เมื่อเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยการร่วมมือ ร่วมใจกันของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ไปที่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านการวางแผน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จนเกิดเป็นวัฒนธรรม หรือชุมชนของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในโรงเรียนเพื่อพัฒนาให้เป็นสถาบันการศึกษาของสังคมที่มีคุณภาพมั่นคงและยั่งยืนอย่างต่อเนื่องตลอดไป

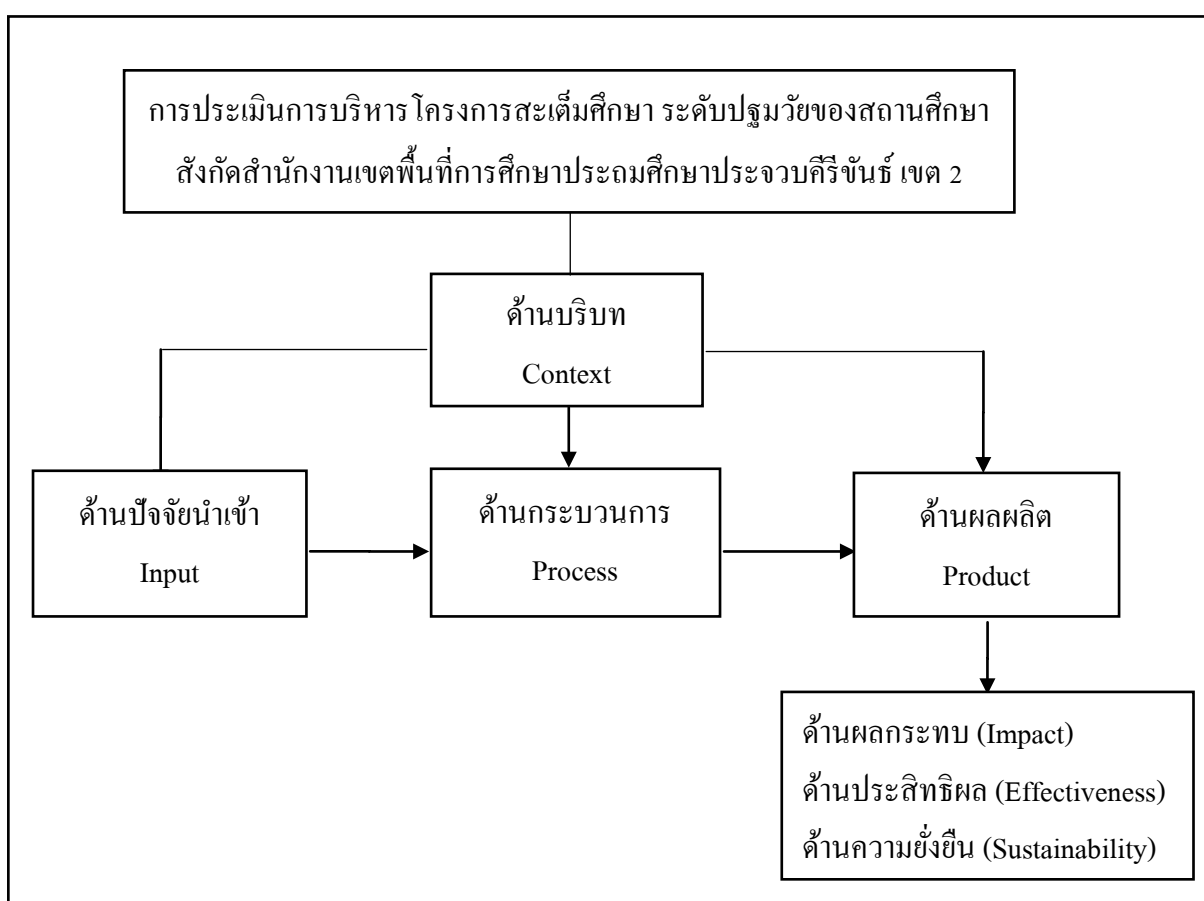
3. โรงเรียนเครือข่ายสะเต็มศึกษา หมายถึง สถานศึกษาในโครงการ “สะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย” จำนวน 10 โรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 ได้แก่ 1) โรงเรียนอนุบาลกุยบุรี (วัดวังยาว) 2) โรงเรียนบ้านสามร้อยยอด (บุญศรีอุทิศ) 3) โรงเรียนบ้านปากน้ำปราณ 4) โรงเรียนอนุบาลปราณบุรี (บ้านเมืองเก่า) 5) โรงเรียนบ้านหนองตาเย็น 6) โรงเรียนบ้านห้วยมงคล 7) โรงเรียนบ้านทับไต้ 8) โรงเรียนอนุบาลสามร้อยยอด (บ้านหนองแก) 9) โรงเรียนบ้านเขาแดง 10) โรงเรียนอนุบาลหัวหิน (บ้านหนองซอน)

4. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

5. ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูประจำการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการประเมินการบริหารโรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยใช้รูปแบบการประเมินแบบซีป (CIPP Model) ของสตัทฟ์เฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam, 2003 อ้างถึงใน วัฒนา วงศ์เกียรติรัตน์, 2554 : 147-148) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินสภาวะแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) การประเมินตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ใน 3 ด้าน ดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการประเมินโครงการ เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการประเมินการบริหาร โรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสามารถสรุปประโยชน์ของการวิจัยได้ ดังนี้

ประโยชน์ที่ได้จากการการประเมินการบริหาร โรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย ทำให้ครูผู้สอน และนักเรียน มีความเข้าใจและเรียนรู้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน สามารถประยุกต์ใช้ให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและการเรียนรู้ร่วมกันในทางด้านสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย ส่งผลให้สถานศึกษานำข้อมูลไปใช้ในการบริหารโรงเรียนสะเต็มศึกษา ระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงพัฒนา และดำเนินโครงการในปีการศึกษาต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ